

Kuntaliiton ajankohtaiskatsaus

Lammin päivät, Lammin biologinen asema 2.10. 2025

Ympäristöpäällikkö Päivi Paavilainen, Yhdyskunta ja ympäristö-yksikkö

Missiomme:

Kunnat luovat perustan
asukkaiden hyvälle
elämälle.

Kuntaliitto tekee työtä,
jotta kunnat onnistuvat
tehtävässään.

Kuntaliiton ydintehtävät ja -palvelut

Suomen Kuntaliitto on kaikkien kuntien ja kaupunkien

Edunvalvoja

Edunvalvontapalvelumme ovat ennakoivaa ja oikea-aikaista vaikuttamista. Tunnistamme kuntien edunvalvontatarpeita, arvioimme päätösten kuntavaikutuksia ja edistämme kuntien etua päätöksenteossa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla.

Tietopalvelujen tarjoaja

Tietotuotteemme ja -palvelumme tarjoavat tietoa kunnista ja kunnille. Analyysimme, aineistomme, julkaisumme ja työkalumme tukevat kuntia tietoon pohjautuvassa päätöksenteossa

Kehittäjäkumppani

Tunnistamme ja ennakoimme kuntakentän ilmiöitä ja kehityskohteita. Tarjoamme kuntien uudistumisen tueksi kehittämis-, innovaatio-, ja tutkimushankkeita ja -työkaluja.

Neuvontapalvelujen tarjoaja

Neuvontapalvelumme ovat jäsen- ja sopimusasiakkaillemme sekä muille asiakkaille tarjottavaa digitaalista ja henkilökohtaista asiantuntijapalvelua.

Kestävästi kasvavat ja älykkäästi sopeutuvat kunnat ja kaupungit

Vaikuttavuustavoite

Kunnat ja kaupungit tunnistavat omat vahvuutensa ja luovivat menestyksekkäästi yhdessä kuntalaisten ja yhteistyökumppaniensa kanssa muuttuvassa toimintaympäristössä. Tulevaisuuden kunnat ovat elinvoimaisia, hiilineutraaleja, kriisinkestäviä, kansainvälisiä ja kielellisesti kestäviä.

Uusi valtionohjaus mahdollistaa erilaistuvien kuntien ja kaupunkien uudistumisen ja vaikuttavan toiminnan. Kuntien itsehallintoa on vahvistettu, tehtävien yksityiskohtaista sääntelyä kevennetty ja kuntakokeilut mahdollistettu.

Yhdyskunta ja ympäristö -yksikkö

Maankäyttö ja ympäristö
Tekniikka ja turvallisuus

Tiiminvetäjät

Kaisa Mäntynen
Ympäristöterveys

Paavo Taipale
Yhdyskunta-
tekniikka, vesihuolto

Ari Korhonen
Turvallisuus,
varautuminen

Mikko Simpanen
Toimitilat

Karri Wickman (ma)
Maankäyttö- ja
rakennuslaki

Anne Jarva
Maankäyttö ja
kaavoitus

Päivi Tiihonen
Rakennetun
ympäristön DIGI

Tatu Keitaanniemi (ma)
Väkivaltaa vastaan-hanke

Maapolitiikka

Pirjo Sirén
Johtaja

Laura Hassi
Asuntopolitiikka

Vesa Peltola
Energia

Johanna Vilks
Liikenne

Marika Kämppä
Kehto-foorumi
Yhdyskuntatekniikka

Päivi Paavilainen
Ympäristö

Paula Mäenpää
Rakennusvalvonta
ja rakentaminen

Pauliina Jälönen
Ilmastopolitiikka

Tuulia Innala
Jätehuolto ja
Kiertotalous,
Hulevedet

Minna Puura
Assistentti

Sofia Bagge
Rakennusvalvonta

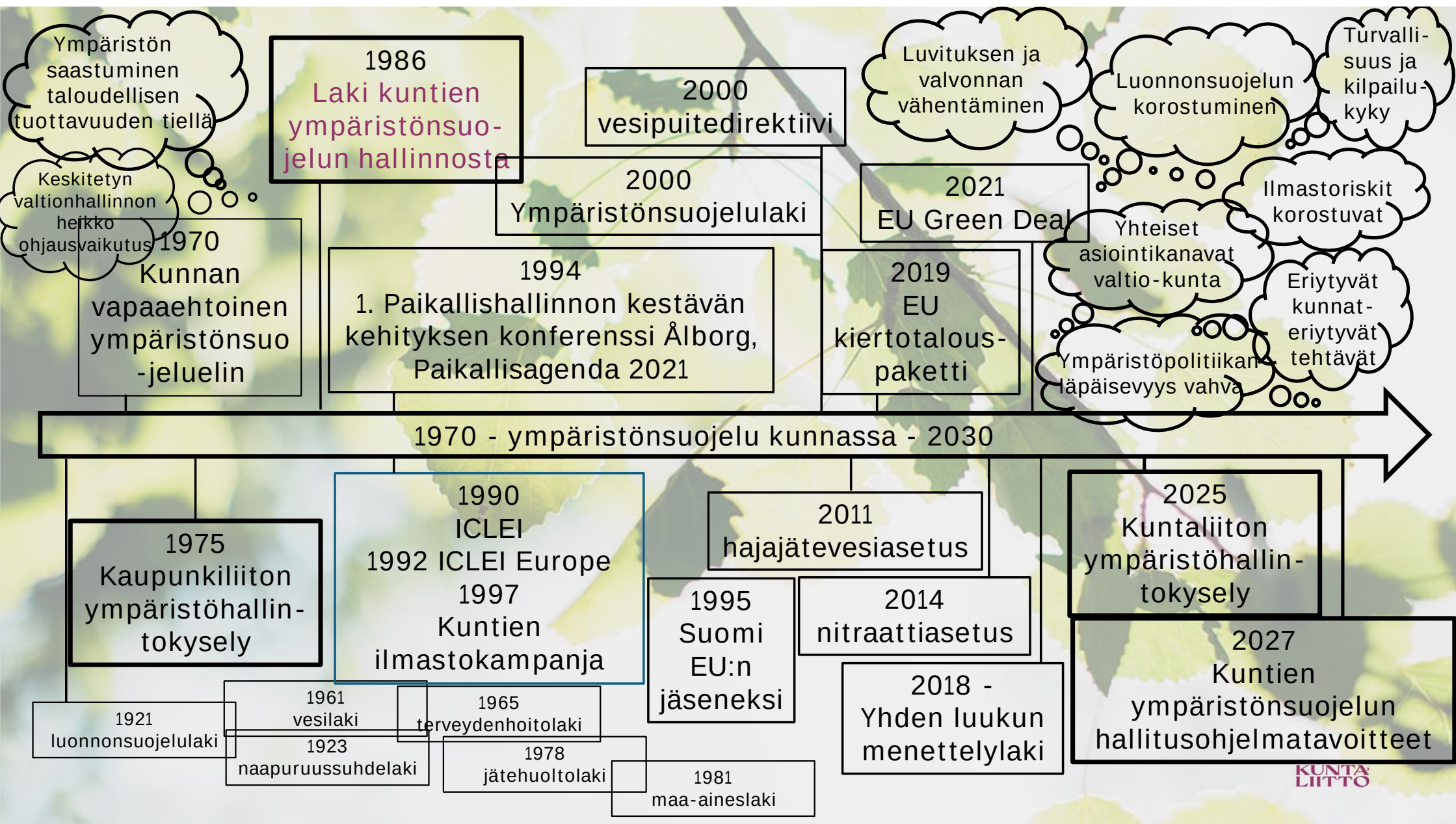
Juristit

Marko Nurmikolu
johtava juristi

Minna Mättö
johtava juristi

Ympäristönsuojelun hallintokysely 2025

- Kysely toistetaan noin neljän vuoden välein
- Toteutus 9.-26.9.2025 molemmilla kielillä
- Vastauksia yhteensä 94 kpl
- Tuloksia käsitellään loppuvuoden 2025 aikana
- Raportti 2026 alkupuolella
- Korkeakouluharjoittelija Elina Nuuttila työstämässä

Mikä nykyisessä tavassa järjestää ympäristönsuojelu kunnassa on ollut hyvää ja mikä huonoa? Miten kehittäisit toimintaa?

Noin 2/3 kunnissa järjestetty kunnan omana toimintana, jolla oma toimielin.

"Sopii paikallisiin olosuhteisiin hyvin. Toiminnan tulisi kuitenkin ehkä digitalisoitua ja tehdä myös viranomaisasioissa yhteistyötä entistä laajemmin, myös oman alan ulkopuolella. "

"Yhteistyö pienten kuntien kanssa on taloudellisesti tehokkaampaa, kun on useampi ympäristönsuojeluun perehtynyt viranhaltija kuin että pikkukunnissa olisi yhdistelmävirkoja, jolloin osaamisen laatu saattaa kärsiä. Kuntayhteistyössä tehokkaampaa olisi, että kunnilla olisi yhteinen viranomainen."

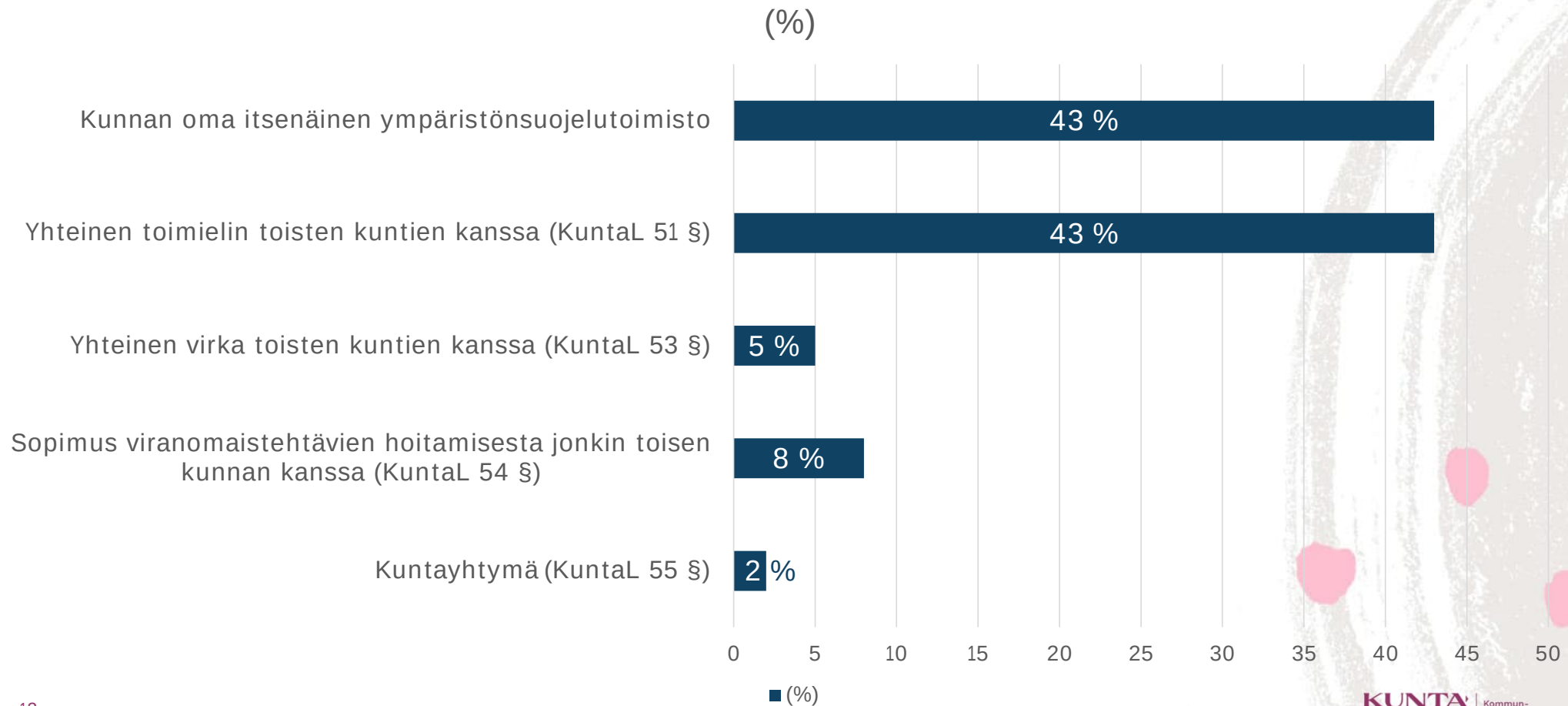
"Lainsäädännössä tulee määritellä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen resurssit siten, että laissa määrätty tehtävät pystytään hoitamaan kohtuullisessa ajassa."

"Viranhaltijoiden vähyys tuo mukanaan haavoittuvuutta toimintaan (ei sijaisjärjestelyjä)."

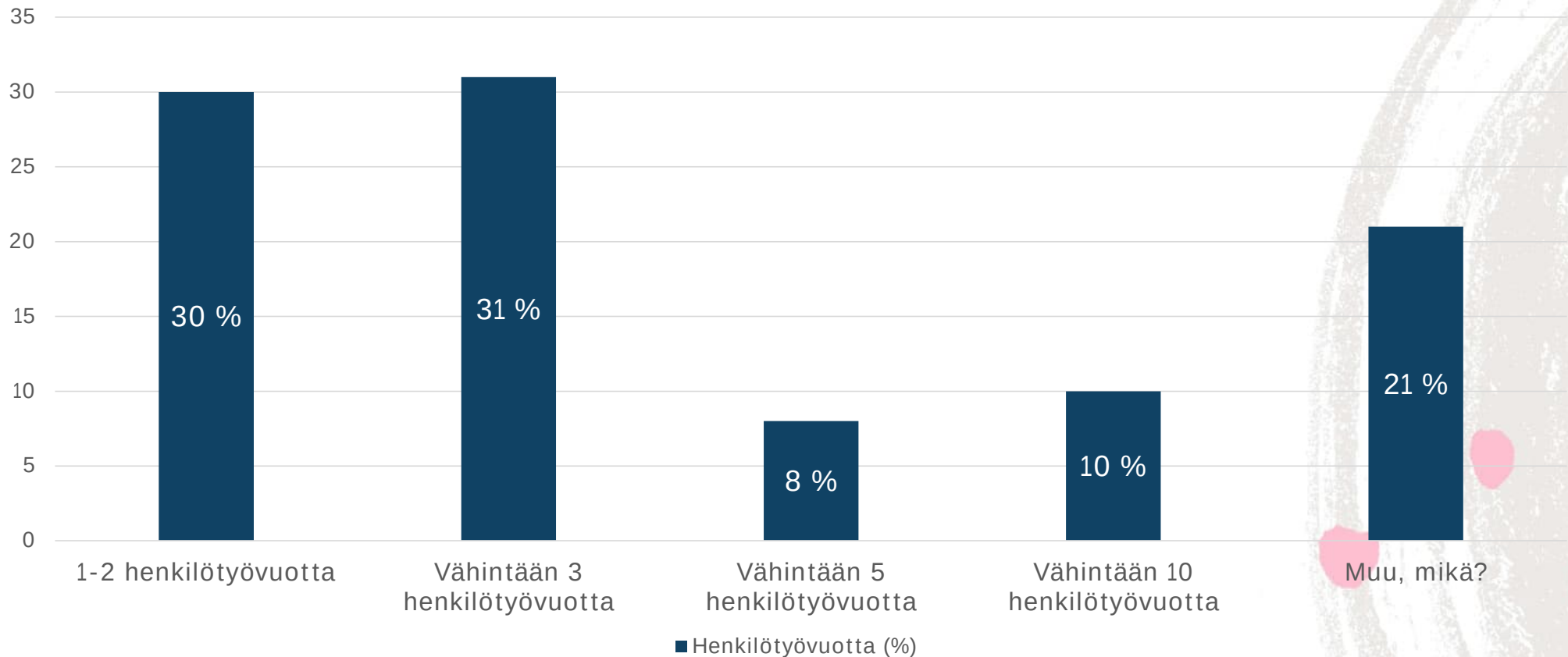
"Ympäristösihteerin mahdollisuus keskittyä yhden kunnan toimintoihin on hyvä asia, aluetuntemuksesta on tehtävässä kuitenkin aina hyötyä."

"Yhteistyön myötä on saatu kustannussäästöä, hyviä toimintamalleja sekä vertaistukea."

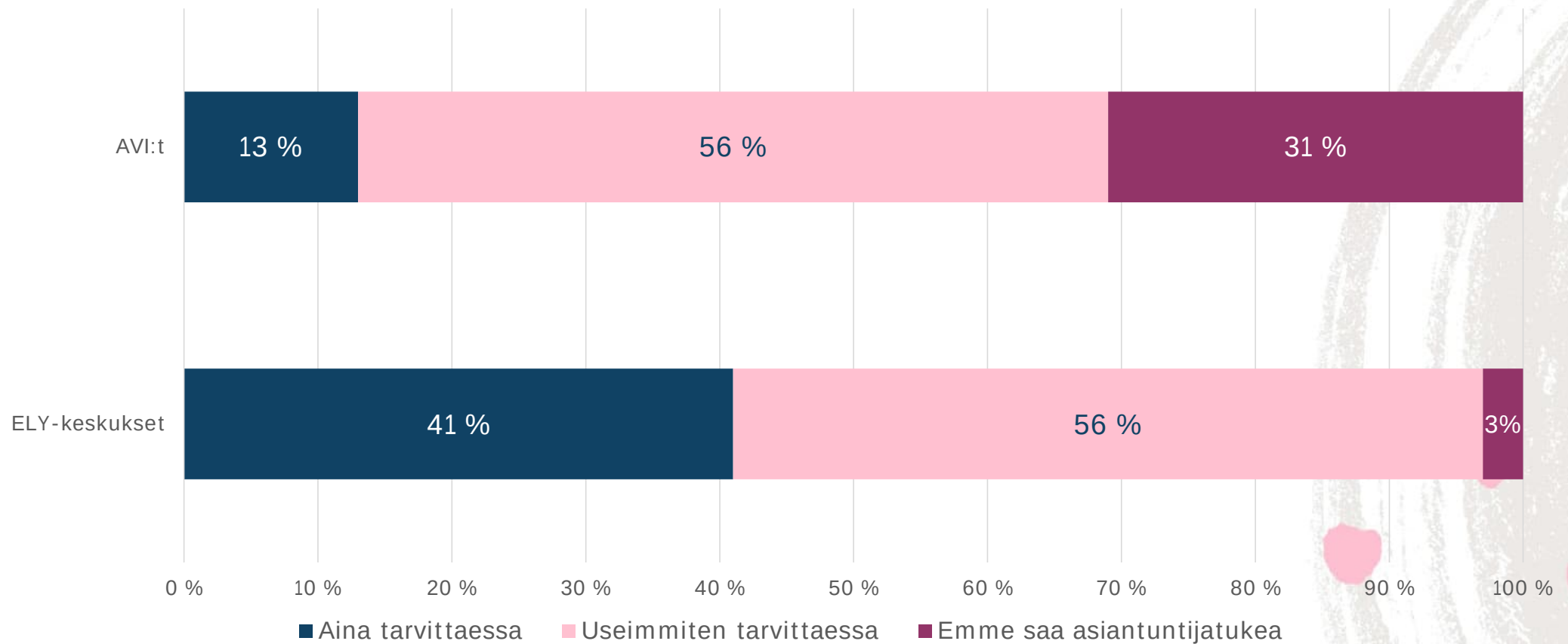
Millainen organisaatiomalli mielestäsi toimisi parhaiten ympäristönsuojelussa?

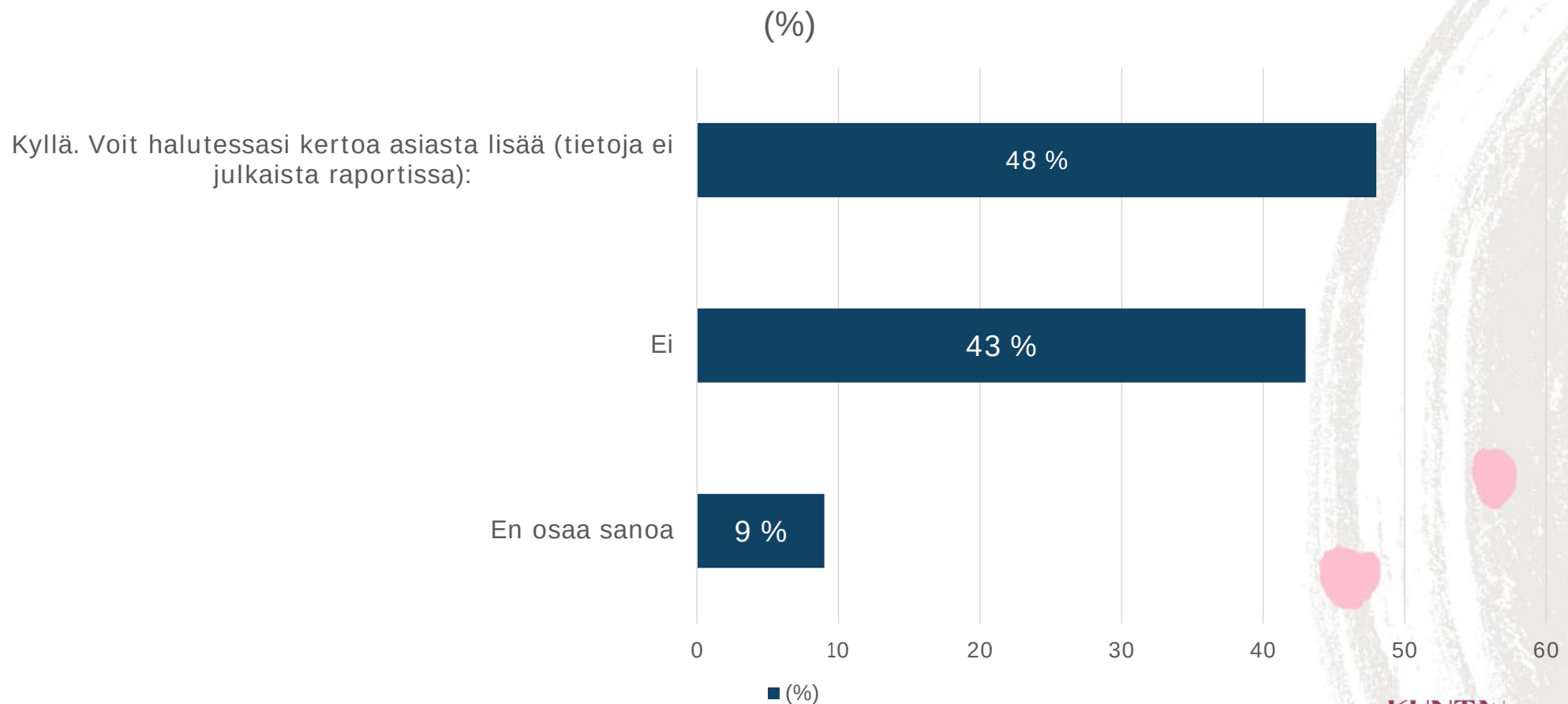
Kuinka monta henkilötyövuotta mielestäsi tarvittaisiin takaamaan riittävän osaamisen ja palvelutason kuntasi ympäristönsuojelussa?

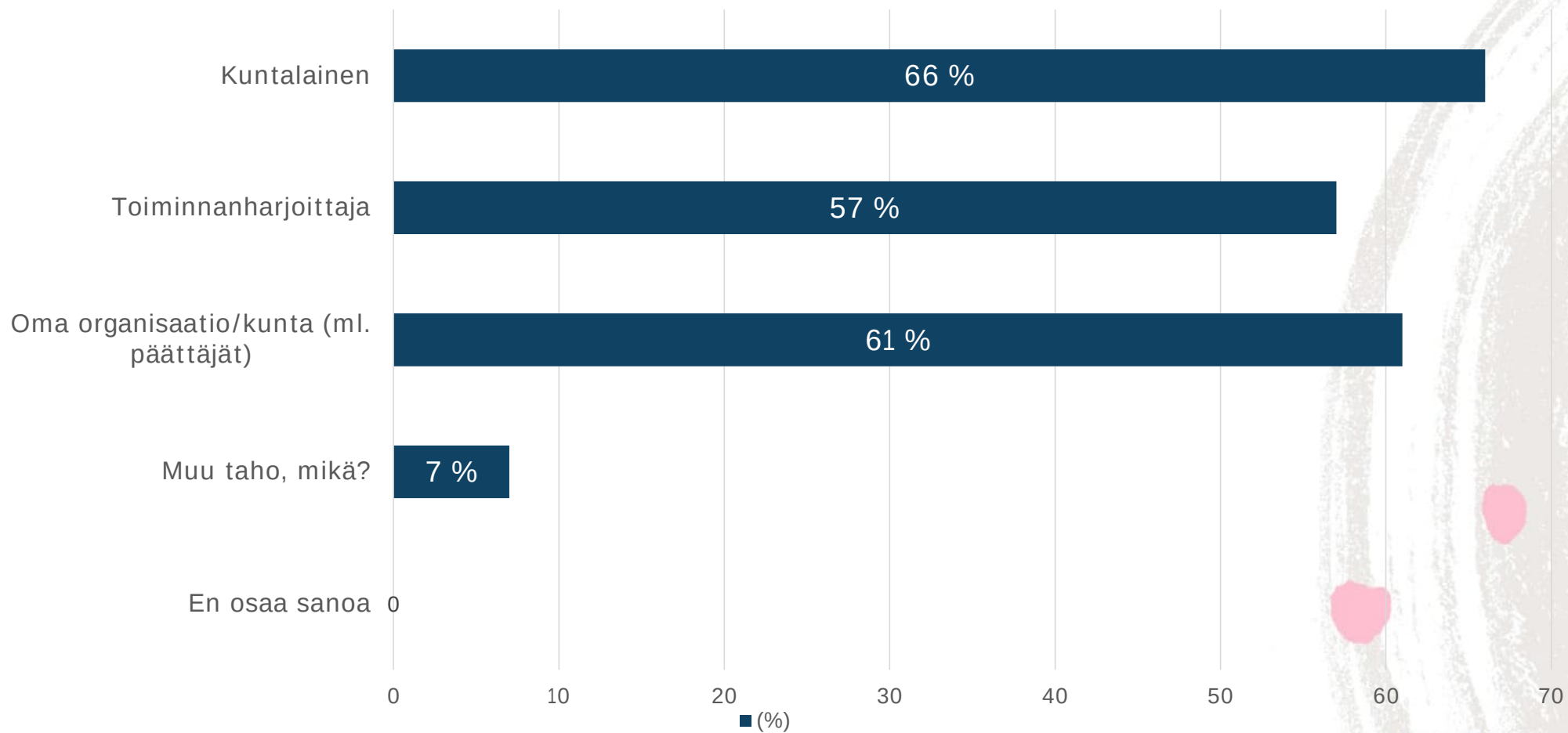
Saatteko riittävästi asiantuntijatukea valtionhallinnosta (YSL 21 §)?

Koetko, että kuntanne/organisaationne ympäristönsuojelun viranhaltijoita on painostettu?

Kenen taholta painostusta on koettu?

Väestönmurros, kuntatalous ja kuntapalvelujen tulevaisuus

Miten väestönmurros vaikuttaa kuntakentän tulevaisuuteen?

Kuntaliitto syyskuu 2025

Kuntien ja kuntapohjaisen järjestelmän edunvalvojana Kuntaliiton tehtävänä on luodata tulevaisuutta. Tarkastelemme niitä muutosvoimia ja poliittisia avauksia, jotka vaikuttavat kuntien tulevaisuuden mahdollisuuksiin edistää kuntalaisten hyvinvointia ja alueellista elinvoimaa.

Skenaariotyö on väline erilaisten mahdollisten tulevaisuuksien luotaamiseen.

Väestönmurros – syntyvyyden lasku,
ikääntyminen, keskittyvä
maahanmuutto ja kaupungistuminen
– muokkaavat merkittävästi kuntien
mahdollisuuksia järjestää palveluita
kuntalaisille.

Tiivistelmä tuloksista

- Kaikissa skenaarioissa tulokset vaikuttavat vääjäämättömiltä: Eriytyvän väestökehityksen myötä palvelujen käyttäjämäärät ja siten yksikkökustannukset - erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa - sekä kuntien kyky kattaa menonsa eriytyy voimakkaasti. Muutos on ollut käynnissä jo pitkään ja se tulee vain vahvistumaan tulevaisuudessa.
- Kuntaveroprosentit vaihtelevat jo nyt merkittävästi (alin veroprosentti on Kauniaisissa 4,7 % ja ylin Pomarkussa 10,9 %). Erityisesti vaikeuksissa ovat pienet ja maaseutumaiset kunnat, mutta myös rakennemuutoksen kohteena olleet seutukaupungit.
- Tulevaisuustarkastelussa kaikissa kuntatyypeissä on paine nostaa veroja. Tarkastelujakson lopulla korkeimmat kunnallisveroprosentit voisivat olla jopa yli kaksinkertaisia nykyiseen nähden. Jos mitään ei tehdä, ero matalimman ja korkeimman kuntaveroprosentin välillä voi tulevaisuudessa olla lähes 19 prosenttiyksikköä.
- Väestöään voimakkaasti menettävillä alueilla on haasteena keskimääräistä matalampi tulopohja. Paine korottaa kunnallisveroa kasvaa suhteellisesti enemmän koska sama veroprosentti tuottaa pienemmän verokertymän korkeamman tulopohjan kuntiin nähden.
- Lasten väheneminen ei tee opetuksen järjestämisestä halvempaa, päinvastoin. Lisäksi päteviä opettajia on hankala saada alueille, joissa on vain vähän lapsia. Perusopetuksen yläluokilla opettajien tuntimäärät yläluokilla voivat jäädä vähäiseksi, ellei opeta myös lukiossa.

Viimeistään nyt on aika käynnistää keskustelu siitä, kuinka kunnat voivat järjestää palvelut myös tulevaisuudessa.

Kuntapolitiikan suunta

Tavoittelemme **parlamentaarista** työtä kuntaperusteisen järjestelmän ja kuntapolitiikan tilannekuvan ja tulevaisuuden suunnan hahmottelemiseksi.

Työssä tulee tarkastella esim.

- kunnan **palvelulupausta** mm. palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden näkökulmasta,
- **perustuslain tulkintaa** perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta
- kuntia koskevan ohjauksen ja lainsäädäntökulttuurin uudistamista
- **Johtopäätöksiä** kunta- ja palvelurakenteen kehittämiseksi

Jatkamme työtä **kuntien normien keventämiseksi**

- Julkistamme 2-4 krt/vuodessa **Normitutkan**, ja teemme pitkäjänteistä vaikuttamis- ja selvitystyötä kuntia koskevan lainsäädännön kehittämiseksi ja keventämiseksi.

KUNTA
LIITTO

Kommun-
förbundet

Rakennusvalvonnan ajankohtaisia asioita

Rakennusvalvontauudistus

Hallituksen esitys laiksi rakennusvalvonnan järjestämisestä
<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=YM075:00/2024>

Arvioitu esittelyviikko eduskunnassa 16/2026.

Hallitusohjelman mukaisesti on käynnistetty rakennusvalvontauudistus.

- Tavoitteena on varmistaa, että rakennusvalvontatoimessa on joka puolella Suomea riittävä osaaminen ja palvelutaso sekä mahdollisimman yhtenäiset tulkinnat.
- Syksyllä 2024 asetettiin valmistelutyöryhmä, jonka toimikausi on 1.10.2024–31.12.2026. Kuntaliitto on työryhmän ainoa kuntia edustava jäsen.

Keskeisimmät työryhmässä esiin nousseet ehdotukset:

- Nykyistä suuremmat rakennusvalvontayksiköt.
- Yksityisen resurssin hyödyntäminen osana rakennusvalvonnan prosessia.
- On esitetty ajatus yhtenäisempiä tulkintoja ja tulkintasuosituksia antavasta tahosta.

Ajankohtaista

Seuraavat asiat rakentamislaisissa tulevat voimaan 1.1.2026 alkaen

Rakentamisluvan käsittelyaikatakuu

Rakennuksen hiilijalanjälkilaskenta

Rakennuksen tietomallimuotoinen suunnitelma

Kuntaliito on päivittämässä seuraavat ohjeet

- Malli rakennusjärjestyksestä
- Kuntaliiton yleiskirjeitä päivitetään
 - ❑ Rakennusjärjestyksen laatimisprosessi
 - ❑ Määräaika rakentamislupahakemuksen käsittelylle ja tarvittavat liitteet
 - ❑ Muutoksenhaku
 - ❑ Hiilineutraalisuus (ilmastoselvitys), energiatehokkuus ja elinkaariominaisuudet
 - ❑ Rakentamisen suunnitelmamalli ja toteumamalli
 - ❑ Puhtaan siirtymän sijoittamislupa
 - ❑ Lupakäsittely
 - ❑ Rakennusvalvonnan järjestäminen
 - ❑ Rakennustyön suoritus ja jatkuva valvonta
 - ❑ Pakkokeinot ja seuraamukset
- Malli rakennusvalvontataksa
- Malli rakennusjärjestyksen perustelumuistio(uusi)

www.kuntaliitto.fi

Puhtaan siirtymän sijoittamislupa

(RakL 43 a §)

RakL 43 a § Puhtaan siirtymän sijoittamislupa

Rakentamisluvan hakijan niin pyytäessä puhtaan siirtymän teollisuushankkeen alueidenkäyttöisten edellytysten tarkastelu tehdään sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja puhtaan siirtymän teollisuushankkeita ovat:

- 1) energiatuotantolaitos, joka tuottaa energiaa uusiutuvalla energialla lukuun ottamatta tuuli- ja aurinkovoimalaitosta;
 - 2) uusiutuvaan energiaan tai sähköistämiseen perustuvia fossiilisten polttoaineiden tai raaka-aineiden käyttöä korvaava teollisuuden hanke;
 - 3) vedyn valmistus ja hyödyntäminen, lukuun ottamatta vedyn valmistusta fossiilisista polttoaineista;
 - 4) hiilidioksidin talteenotto, hyödyntäminen ja varastointi;
 - 5) akkutehdas ja akkumateriaalien valmistus, talteenotto ja uudelleenkäyttö;
 - 6) Euroopan nettonollateknologiatuotteiden valmistusekosysteemiä vahvistavasta toimenpidekehiksestä ja asetuksen (EU) 2018/1724 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1735 17 ja 18 artiklan mukaisille alueille sijoittuva jalostavan teollisuuden puhtaan siirtymän investointi;
 - 7) uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 2 artiklan toisen kohdan 9 a alakohdassa ja 15 c artiklassa tarkoitettua uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueella toteutettava kyseiselle alueelle asetettuja ehtoja noudattava hanke lukuun ottamatta tuuli- ja aurinkovoimalaitosta;
 - 8) palvelinkeskus, jonka tuottamasta hukkalämmöstä pääosa hyödynnetään.
- Puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua puhtaan siirtymän sijoittamisluvan tarkoitus huomioon ottaen. Puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka puhtaan siirtymän sijoittamisluvalla asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää.

Alueidenkäyttölaki 58 §
Asemakaavan oikeusvaikutukset

Rakennuskohdetta ei saa rakentaa vastoin asemakaavaa (rakentamisrajoitus). Muiden ympäristön muutostoimenpiteiden osalta asemakaava on otettava huomioon siten kuin jäljempänä säädetään.

Rakentamiskohde voi poiketa asemakaava-määräyksestä, eikä poikkeamislupaa tarvita.

Puhtaan siirtymän sijoittamislupa (RakL 43 a §)

- Hakija laatii, kunta ratkaisee (RakL 43 a §)
- Kunnan ratkaistava hakemus 6 kk kuluessa (RakL 68 a §)
- Edellytykset (RakL 46 a §)
- Vaikutusten arviointi (edellytetyt selvitykset) vastaava kuin kaavoituksessa (75 a §)
- Ei lakisääteisiä vaatimuksia viranomaisneuvottelujen järjestämisestä
- Lausuntopyynnöt (RakL 67 a §)
 - ELY (1.1.2026 alkaen LVV), maankunnan liitto, valtion viranomainen, jonka toimialaa lupahakemus koskee
- Naapureiden kuuleminen (RakL 63 a §)
 - Naapurit ja ne joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin rakentamishanke voi huomattavasti vaikuttaa
- Oikeusharkintaa; lupa on myönnettävä jos ehdot täyttyvät
- Kaavaa rajoitetumpi valitusoikeus (RakL 179 a §);
 - naapurit, kunta, viranomaiset jne.
- Muutoksenhakuaika 30 päivää + 7 päivää kuulutuksen julkaisemisesta.

27 Rakentamislupa rakentamiseen

Huomioitava mahdolliset muut menettely ja lupatarpeet!

- YVA menettelyn tarve (LVV)
- ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa (kunta / LVV)
 - täytäntöönpanokelpoinen loppukatselmukseen mennessä
- vesilupa (LVV)
- Kemikaalilupa- tai ilmoitus (Tukes)
- jne..

Kuntaliiton mallirakennusjärjestys

Rakentamislain mukaisen rakennusjärjestyksen oltava
voimassa viimeistään 1.1.2027!

31 § Luonnon monimuotoisuuden huomioiminen kaikilla rakennuspaikoilla

31.1 Yleiset määräykset

Rakentamisen suunnittelussa tulee huomioida puiden ja viheralueiden säilyttäminen ja lisääminen.

Mahdollisimman suuri osuus rakennuspaikasta on pyrittävä säilyttämään viherpeitteisenä ja vettä läpäisevänä. Viherpeitteisyyteen luetaan myös viherkatot.

Rakennettaessa on pyrittävä säilyttämään puut, joiden kaataminen ei ole rakentamisen kannalta välttämätöntä.

31.2 Pihan rakentaminen

Rakentamattomat tontin osat tulee säilyttää ensisijaisesti mahdollisimman luonnontilaisina ja puustoisina.

Käsiteltävät piha-alueen osat tulisi mahdollisuuksien mukaan toteuttaa vettä läpäisevin kerroksin ja suosia niillä istutuksia ja viherrakentamista.

Istutuksissa ja viherkatoilla tulee suosia paikan kasvuolosuhteisiin sopivaa, monipuolista ja luontaista kasvilajistoa. Puiden ja pensaiden tulee olla luontaisia puu- ja pensaslajeja eli lajeja, jotka esiintyvät luontaisella levinneisyysalueellaan ja leviämispotentiaalillaan.

EU:n ennallistamisasetus. Asetuksen kohteena olevien kaupunkialueiden viherpeitteisyyden tulee säilyä yli 45 prosentissa ja latvuspeittävyys yli kymmenessä prosentissa kaupunkien taajama-alueen pinta-alasta. Vuodesta 2031 määrää tulee kasvattaa.

Kuntaliiton mallirakennusjärjestys

34 § Erityismääräykset ranta-alueilla

34.1 Yleiset määräykset

Rakennuskohteiden rakentaminen on suunniteltava ja toteutettava siten, että tontin puusto ja muu kasvillisuus, pinnanmuodot sekä luonnonarvot säilyvät mahdollisimman luonnonmukaisina.

Rakentamislupaa edellyttävän rakennuksen sijainnin rakennuspaikalla ja etäisyyden rantaviivasta tulee olla sellainen, että rantamaiseman luonnonmukaisuus säilyy.

34.2 Pihan rakentaminen

Rakennuspaikalla tulee (x) metrin etäisyydellä rantaviivasta / rantaviivan välitömmässä läheisyydessä puusto pääosin säilyttää ja vain harventaminen on sallittua.

RakL 17 § Rakennusjärjestys

Rakennusjärjestyksessä voidaan antaa paikallisista oloista johtuvia rakentamista, kulttuuri- ja luonnonarvojen huomioon ottamista sekä hyvän elinympäristön toteutumista ja säilyttämistä koskevia määräyksiä, jotka eivät muuta, mitä 42 §:n 1 momentissa säädetään uuden rakennuskohteen luvanvaraisuudesta.

Jätevesijärjestelmän uusiminen

Rakentamislupaa edellyttävät rakentamislain perusteella (RakL 42 §)
HE 139/2022 mukaan lupaa edellyttää mm

- jätevesijärjestelmän uusiminen
- asunnon jakaminen ja yhdistäminen
- kattomuodon muutos

Kohta 23.6 Jätevesijärjestelmät (mallirakennusjärjestyksestä)

Luvanvaraisuudesta on vapautettu rakennuksen liittäminen vesihuoltolaitoksen tai jätevesiosuuskunnan verkostoon.

Luvanvaraisuudesta on vapautettu kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän rakentaminen, kun

- 1) kysymyksessä on ns. harmaavesijärjestelmän rakentaminen, joka ei sijoitu pohjavesi- tai ranta-alueelle
- 2) rakennuksessa on ns. kantovesi ja se sijoittuu muualle kuin asemakaava-alueelle

Pakkoa parempi vaihtoehto

Ensisijainen valintamme EED:n toimeenpanoon

EU:n energiatehokkuusdirektiivi EED asettaa Suomelle sitovia velvoitteita.

Direktiivin toimeenpano onnistuu Suomessa vapaaehtoisin keinoin vain, jos sopimustoiminta on kattavaa ja täyttää asetetut tavoitteet energiankäytön tehostumisesta.

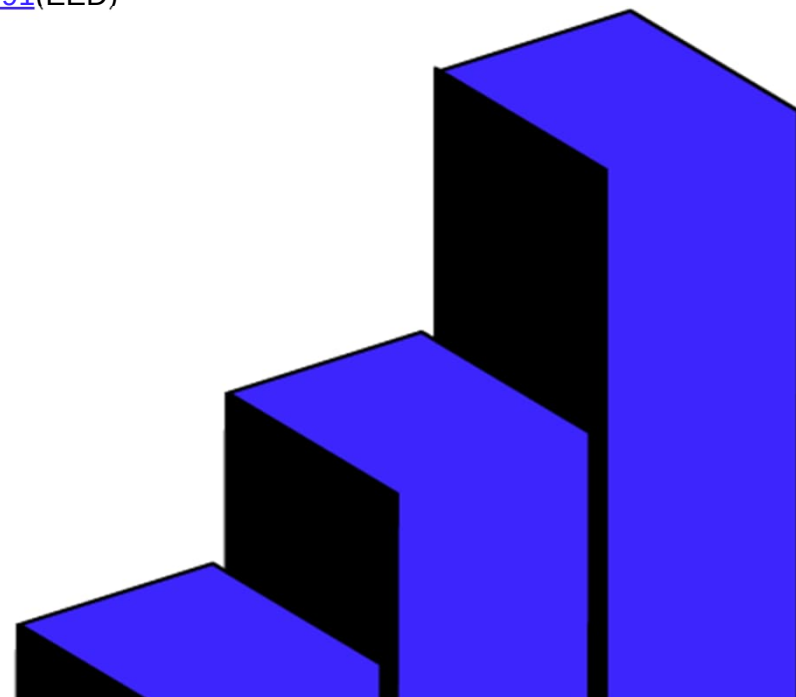

Julkisella sektorilla kattavuustavoitteena on kunnista ja kaupungeista sopimus kattaa vähintään 75 % väestöstä. Sen lisäksi tavoitteena on että suuret kaupungit, hyvinvointialueet ja merkittävä osan valtion energiankäytöstä (kiinteistökannassa ja ulkovalaistuksessa) on mukana jo vuonna 2026.

[Energiatehokkuusdirektiivi \(EU\) 2023/1791](#)(EED)

**Julkisen alan
energiatehokkuussopimus
2026-2035**

Uusi kausi alkaa 2026

Liity ensimmäisten joukossa lokakuussa 2025

TUTUSTU UUSIIN SOPIMUKSIIN JA TOIMENPIDEOHJELMIIN

Sopimusdokumentit verkossa kevään aikana

TOIMITA LIITTYMISDOKUMENTIT TARKASTETTAVAKSI

Liittyjä, toimita dokumentit ajoissa tarkistettavaksi, jos tavoitteenanne on liittyä lokakuussa 2025.

JULKISTUSTILAISUUS – LIITY ENSIMMÄISTEN JOUKOSSA

Valtio ja toimialat solmivat sopimukset lokakuussa.

Energiatehokkuus sopimukset

huhtikuu

toukokuu

kesäkuu

heinäkuu

syyskuu

lokakuu

marraskuu

joulukuu

2026

Ennallistamisasetuksen tilannekatsaus

Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelu käynnissä

Kaikki teemaryhmät ja asetuksen keskeinen sisältö

- Teemaryhmä 1.** Maa- ja sisävesiluontotyypit, lajien elinympäristöt sekä virtavedet ja tulvatasanteet, Artiklat 4 ja 9
- Teemaryhmä 2.** Meriluonnon tilan parantaminen, Artikla 5
- Teemaryhmä 3.** Kaupunkiympäristöt, Artikla 8
- Teemaryhmä 4.** Maatalousympäristöt ja pölyttäjäkannat, Artiklat 10 ja 11
- Teemaryhmä 5.** Metsäluonto, Artikla 12

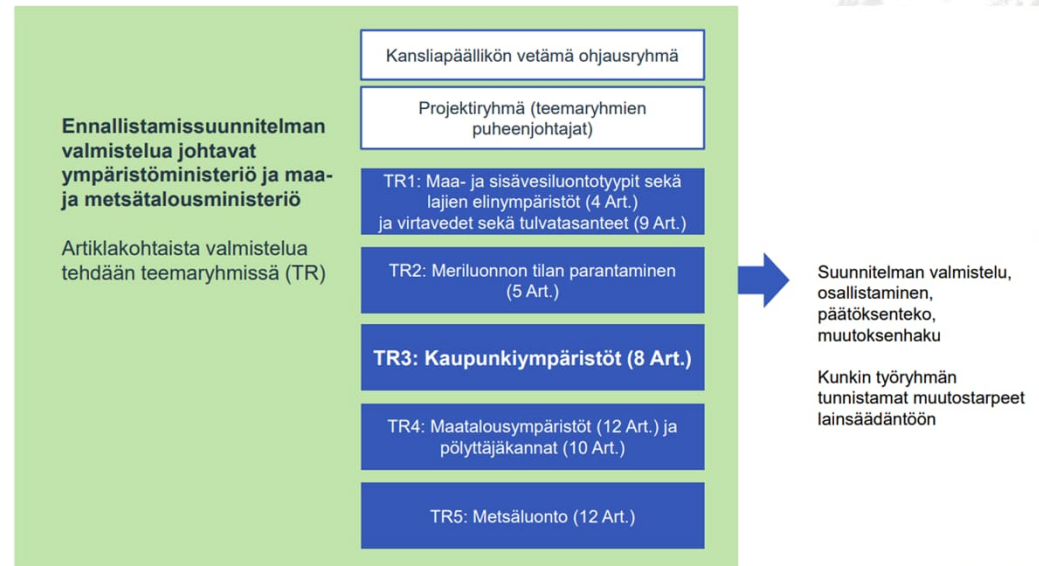
Olemassa olevan lainsäädännön toimeenpanon tehostaminen

- Artikla 4 ja 5** Maa-, rannikko- ja makean veden ekosysteemien sekä meriekosysteemien ennallistaminen ja palauttaminen sekä turvaaminen
- Luonto- ja lintudirektiiviin, vesipuitedirektiiviin ja meristrategiadirektiiviin toimeenpanon tehostaminen

EU:n biodiversiteettistrategian toimeenpano

- Artikla 8** Kaupunkiympäristöjen viher- ja latvuspeitteisyyden turvaaminen ja lisääminen
- Artikla 9** Jokien luonnollisten yhteyksien ja niihin liittyvien tulvatasanteiden luonnollisten toimintojen ennallistaminen
- Artikla 10** Pölyttäjäkantojen positiivisen kehityksen varmistaminen
- Artikla 11** Maatalousympäristöjen luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden vahvistaminen ja turvepeltojen vettäminen
- Artikla 12** Metsäluonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden vahvistaminen
- Artikla 13** 3 miljardin puun istuttaminen EU:ssa

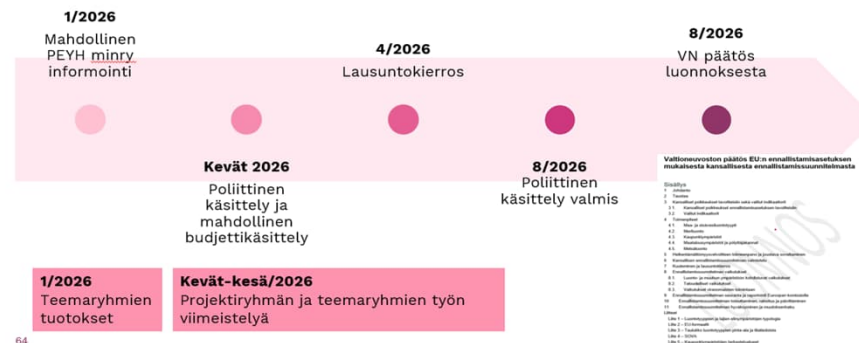
23.9.2025

Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelu käynnissä

Laaditaan valtioneuvostossa YM:n johdolla. Teemaryhmiltä ehdotuksia ohjausryhmälle loppuvuodesta 2025 (esimerkiksi kaupunkiekosysteemialuerajaukset / artikla 8, maisemapiirteet ja niittyperhoset / artikla 10 ja 11), SOVA-työskentely käynnissä.

Ennallistamissuunnitelman aikataulu 2026

Kansallisen ennallistamissuunnitelman luonnos toimitettava komissiolle 9/2026 mennessä.

Komission kommenttien jälkeen suunnitelman tulee valmistua viim. 9/2027 mennessä.

HUOM: Eduskuntavaalit 4/2027

Kunnilla voi olla roolia useisiin artikloihin liittyen (mm. artikla 4, heikentämättömyysvelvoite): kunnat isoja maanomistajia ja maankäytön ohjaajia, vaikka ennallistamisasetus ei vaikuta suoraan kaavoitukseen.

Keskustelu kunnassa on hyvä aloittaa viimeistään nyt laajalla osallistujapohjalla.

Ennallistamisasetuksen aikajana ulottuu vuodelle 2050 asti!

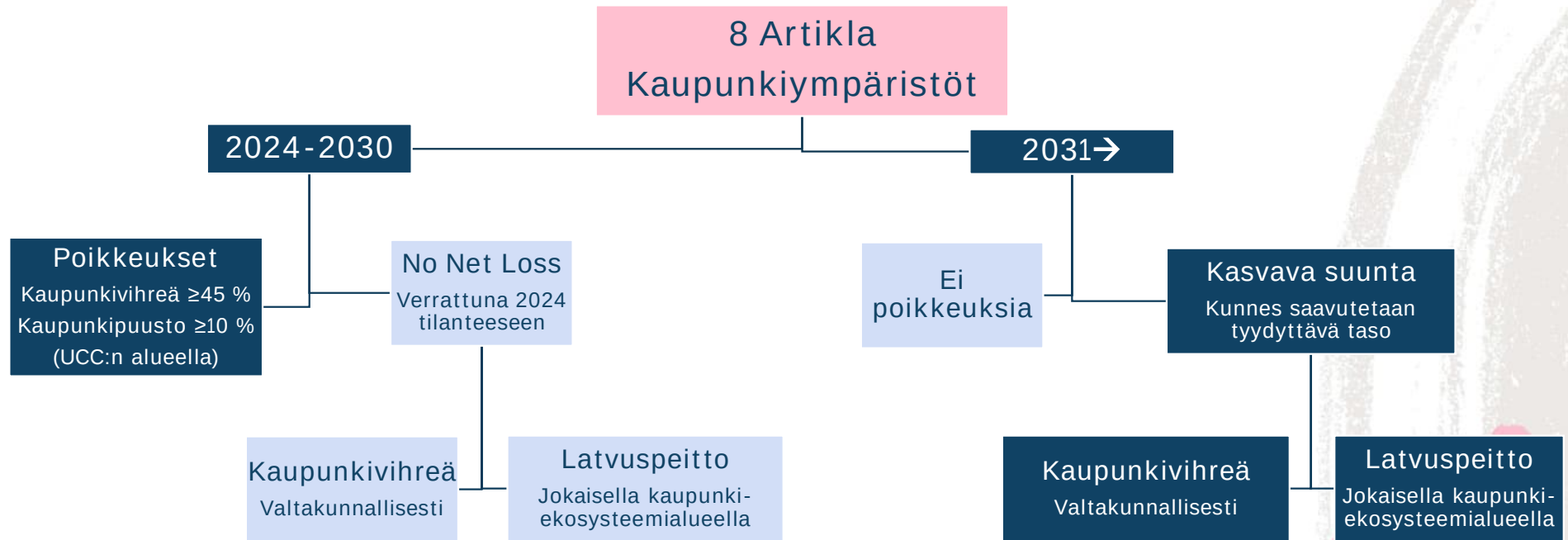
[Ennallistamisasetus – Ympäristöministeriö](#)

<https://mmm.fi/ennallistamisasetus>

[Kansallisen ennallistamissuunnitelman laatiminen – Valtioneuvosto](#)

[Ennallistamisasetuksesta aiheutuvien lainsäädäntötarpeiden tunnistaminen ja valmisteleminen - Valtioneuvosto](#)

Artikla 8: kaupunkiympäristöt

Mahdollisesti artikla 8:n soveltamisalan piiriin kuuluvat 67 kuntaa, joissa vähintään puolet väestöstä asuu UCC-alueella

Pohjana Eurostatin v. 2021 UCC-rajaus ja 1 km² ruututiedot. Tiedot päivittyvät vuoden 2025 lopulla.

Mahdolliset kunnat

Espoo
Forssa
Hamina
Hanko
Heinola
Helsinki
Hyvinkää
Hämeenlinna
Iisalmi
Imatra
Joensuu
Jyväskylä
Järvenpää
Kaarina
Kajaani
Kangasala
Kankaanpää
Karkkila
Kauniainen

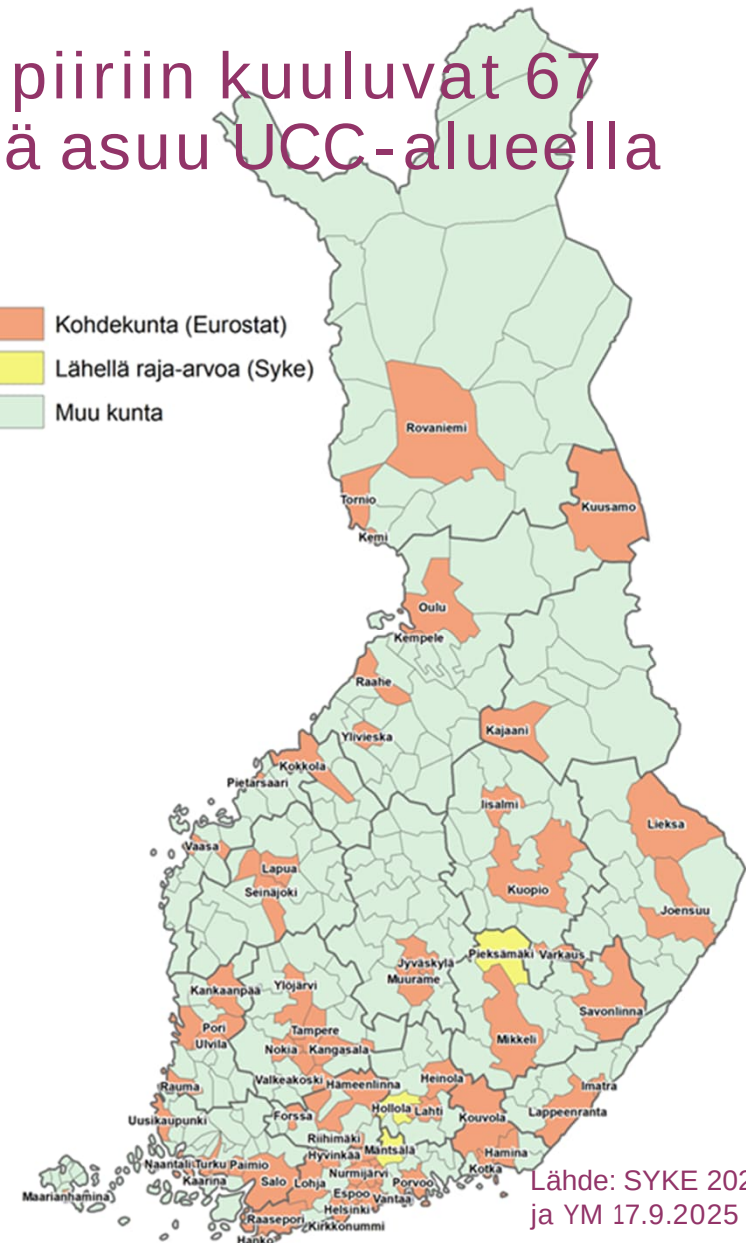
Kemi
Kempele
Kerava
Kirkkonummi
Kokkola
Kotka
Kouvola
Kuopio
Kuusamo
Lahti
Lappeenranta
Lapua
Lempäälä
Lieksa
Lohja
Maarianhamina
Mikkeli
Muurame
Naantali
Nokia

Nurmijärvi
Oulu
Paimio
Pietarsaari
Pirkkala
Pori
Porvoo
Raahe
Raasepori
Raisio
Rauma
Riihimäki
Rovaniemi
Salo
Savonlinna
Seinäjoki
Tampere
Tornio
Turku
Tuusula

Uvila
Uusikaupunki
Vaasa
Valkeakoski
Vantaa
Varkaus
Ylivieska
Ylöjärvi

Niukasti raja-arvon alla
Hollola
Mäntsälä
Pieksämäki

Kohdekunta (Eurostat)
Lähellä raja-arvoa (Syke)
Muu kunta

Lähde: SYKE 2025
ja YM 17.9.2025

Artikla 8 tulee Suomessa koskemaan noin 65-70 kuntaa, joiden alueella taajaan asuttuja ns. UCC-alueita (Urban centers and clusters)

- Täyttävät "kaupungin" määritelmän, jossa väestöstä vähintään 50 % asuu yhdessä TAI useammassa kaupunkikeskuksessa tai "pienemmän kaupungin ja esikaupungin" määritelmän, jossa alle 50 % asuu kaupunkikeskuksessa, mutta vähintään 50 % kaupunkiklusterissa.

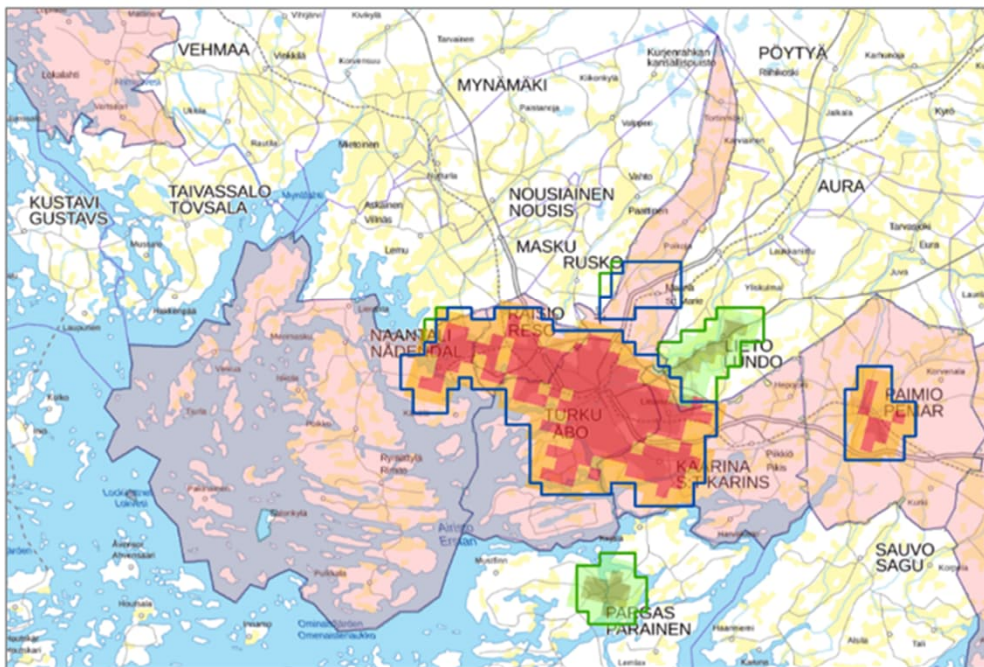
Jäsenvaltio määrittää seurannan pohjana toimivat kaupunkiekosysteemialueet:

- 1) UCC-alueet eli kaupunkikeskukset ja kaupunkiklusterit,
- 2) UCC-alueet eli kaupunkikeskukset ja kaupunkiklusterit sekä lähialue jonka ei tarvinne olla yhtenäinen (komission suositus → YM todennäköisesti ehdottaa),
- 3) koko kaupunki tai kunta,
- 4) vierekkäisten kaupunkien tai kuntien kaupunkiekosysteemialueista yhdistetty kaupunkiekosysteemialue.

Tulossa ympäristöministeriön järjestämä kommentointikierros kunnille kaupunkiekosysteemialueiden rajauksista! Rajauksia voi todennäköisesti tehdä SYKEN tuottamassa karttapalvelussa. Samoin YM suunnittelee kuntien yhteyshenkilöiden kartoitusta.

Selvitys kaupunkivihreän ja latvuspeiton tyydyttävistä tasoista (SYKE karttamateriaalia)

Kaupunkiekosysteemialueiden rajausrvaihtoehtoja

SYKE / Antti Rehunen

Taajaan asutut UCC-alueet

Taajaan asutut UCC-alueet + lähialueet (tässä 1 km raja)

Koko kunta LAU (kuntarajat)

Kaupunkiekosysteemialue voi koskea yhtä kuntaa tai se voi olla yhdistelmä *vierekkäisten* kuntien kaupunkiekosysteemialueista.

Taajaan asutut UCC-alueet + lähialueet (tässä 1 km raja) kunnissa, jotka *eivät kuulu* artiklar 8 piiriin

Ympäristön, alueidenkäytön ja rakentamisen lainsäädäntöhankkeita 2025

Uhkasakkolain mukainen tiedoksianto

KHO:n ennakkopäätös 2025:53 ottaa kantaa siihen, voiko hallintopakkoasiassa tiedoksiannon toteuttaa hallintolain mukaisella yleistiedoksiannolla. Ennakkopäätöksen perusteella hallintolain yleistiedoksiannon käyttäminen ei ole mahdollista, vaan saantitodistus- ja haastetiedoksiannon epäonnistuessa on noudatettava oikeudenkäymiskaaren tiedoksiantotapoja (ks. [Oikeudenkäymiskaari 11 luku 7 §](#)).

Vanha

- Saantitodistus
- Haastetiedoksianto
- Yleistiedoksianto (HL 62 §)

Uusi

- Saantitodistus
- Haastetiedoksianto
- Haastemies jatkaa sijaistiedoksiannolla perheenjäsenelle tai alaiselle
- Paikalliselle poliisiviranomaiselle + postin välityksellä tiedossa olevaan osoitteeseen => lähettämispäivä tiedoksiantohetki
- Jos osoitetta ei ole tiedossa tuomioistuimien kuuluttaa (virallinen lehti + ilmoitustaulu + "sanomalehti") => julkaisuajankohta tiedoksiantohetki

Liikenne- ja viestintäviraston ja ympäristöministeriön tiedote kuntien ympäristöviranomaisille

Tämän tiedotteen tavoitteena on viranomaisyhteistyön merkeissä jakaa Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin valvontahavaintoja kunnille, jotta paikallisviranomaisilla olisi mahdollisuus tarpeen vaatiessa ehkäistä polttonesteiden siirtokuormauksen yhteydessä syntyviä ympäristövahinkoja ja ylläpitää tilannekuvaa alueen toimintaympäristöstä.

Polttonesteiden siirtokuormausta osana tieliikenteen kuljetustoimintaa

Traficom toimii vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetun lain (VAK-laki, 541/2023) 114 §:n mukaan yleisenä vaarallisten aineiden kuljetusten valvontaviranomaisena. Traficom on viimeisen kahden vuoden valvontahavaintojen perusteella kiinnittänyt huomiota vaarallisten aineiden tiekuljetuksiin ja siellä harjoitettavaan siirtokuormausta toimintaan osana kuljetusketjua. Siirtokuormaustoiminnassa polttonesteitä siirretään ajoneuvosta toiseen kuljetuksen aikana vaihtelevissa olosuhteissa. Yksittäisessä siirtokuormauksessa voidaan siirtää polttonesteitä jopa useita tuhansia litroja. Kuljetusala kutsuu tätä toimintaa siirtokuormaukseksi, jota perustellaan logistiikkaketjujen tehokkuuden kannalta tarpeellisenä toimenpiteenä.

VAK-laki ja kemikaaliturvallisuuslaki (390/2005) eivät tunnista tai sääntelee suoraan tällaista siirtokuormaustoimintaa. Toimintaan voidaan soveltaa yleistä huolellisuus- ja varovaisuusperiaatetta, mutta kuljetuslainsäädännön kautta tätä siirtokuormausta ei voida suoranaisesti rajoittaa tai kieltää etukäteen. Siirtokuormaustoiminnassa on otettava huomioon myös ympäristönsuojelulain mukaiset maaperän ja pohjaveden pilaamiskiellot ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

Nestemäisten kemikaalien siirtokuormauksessa on tunnistettu olevan merkittäviä riskejä ympäristövahinkojen syntymiseen, erityisesti tilanteissa, joissa siirtokuormausta tapahtuu ympäristöriskeille alttiilla alueilla tai ilman riittäviä turvatoimenpiteitä. Siirtokuormauksen yhteydessä saattaa esiintyä vuotoja ja päästöjä, jotka voivat johtaa maaperän, vesistöjen ja pohjaveden pilaantumiseen. Ajoneuvojen turvavarusteet eivät yksinään ole riittäviä suurien vuotojen hallintaan. Lisäksi toimintaa on havaittu harjoitettavan satunnaisesti vaihtelevissa paikoissa (kuten yleisillä parkkipaikoilla), jolloin vähäisiä ympäristövahinkoja ei torjuta, eikä niistä tehdä asianmukaista ilmoitusta. Lähtökohtaisesti viranomaisilla ei ole tiedossa paikkoja, joissa siirtokuormauksia suoritetaan, joten ennakoivasti toimintaan puuttuminen on haastavaa.

Ympäristöviranomaisten keinot siirtokuormaukseen

Traficom ja ympäristöministeriö toivovat, että kunnat ottavat nämä havainnot huomioon, mikäli siirtokuormausta tapahtuu kunnan alueella.

Kunnat voivat ottaa siirtokuormaustoiminnan huomioon esimerkiksi ympäristönsuojelumääräyksissään, jolloin on mahdollisuus ohjata toimintaa ja puuttua siihen tarvittaessa määräysten perusteella.

Lisätietoja asiasta

Ylitarkastaja Eetu Mattila (eetu.mattila@traficom.fi)

Ympäristönsuojelu ja ympäristöterveys

- Jätelain uudistus (I, II ja III) => kiertotalouslaiksi
Sotetoiminnot, TSV-jäte ja kilpailuneutraliteetti, jätehuoltoviranomaiselle toimivaltaa valvonta-asioissa (?)
- EU:n Circular Economy Act Q4/2026
- Terveystoimilain kokonaisuudistus
- Eläinlääkintähuoltolaki voimaan 2026 (Sgei-menettely)
- Maatuulivoiman purkamisvakuudet ja ennallistaminen – uusi laki (tarkoitus tulla voimaan 2027)
- IED-toimeenpano – erit. eläinsuojat (he vk 23/2026)
- Ampumarata-asiat – ampumamelu, ilmoitusmenettely ja luvituksen keventäminen (he vk 44) [Ampumaratojen toiminnan turvaaminen - Sisäministeriö](#)
- UTU-lait – EEJ-luvan siirtäminen kunnista LVV:oon (he vk 40/2025)
- YSL lupien tarkistamismenettely – osa määräaikaisen tarkistamisen piiriin (LVV?, he vk 10/2026)

Eläinsuojien IED-rajat

LIITE I a:

70 a artiklassa tarkoitettut
toiminnot (luokat)

Sika 350 eläinyksikköä (EY) → 1050
sikaa

Kana 300 EY tai muu siipikarja 280
EY → 20 000 kanaa

Sika/siipikarja-yhdistelmä 380 EY

Nykyinen

2000 sikaa (EY 2000)

40 000 kanaa (EY 2800)

Uudet IED-
eläinsuojat(noin 100
kpl) tulisivat kunnalta
lupavelvollisuuden
piiriin valtion
toimivaltaan. Tämän
seurauksena kaikki
direktiivieläinsuojat
olisivat jatkossakin
valtion
lupamenettelyssä.
Eläinsuojat eivät
jatkossa olisi lain
tarkoittamia ”laitoksia”.

Luonto ja luonnonvarat

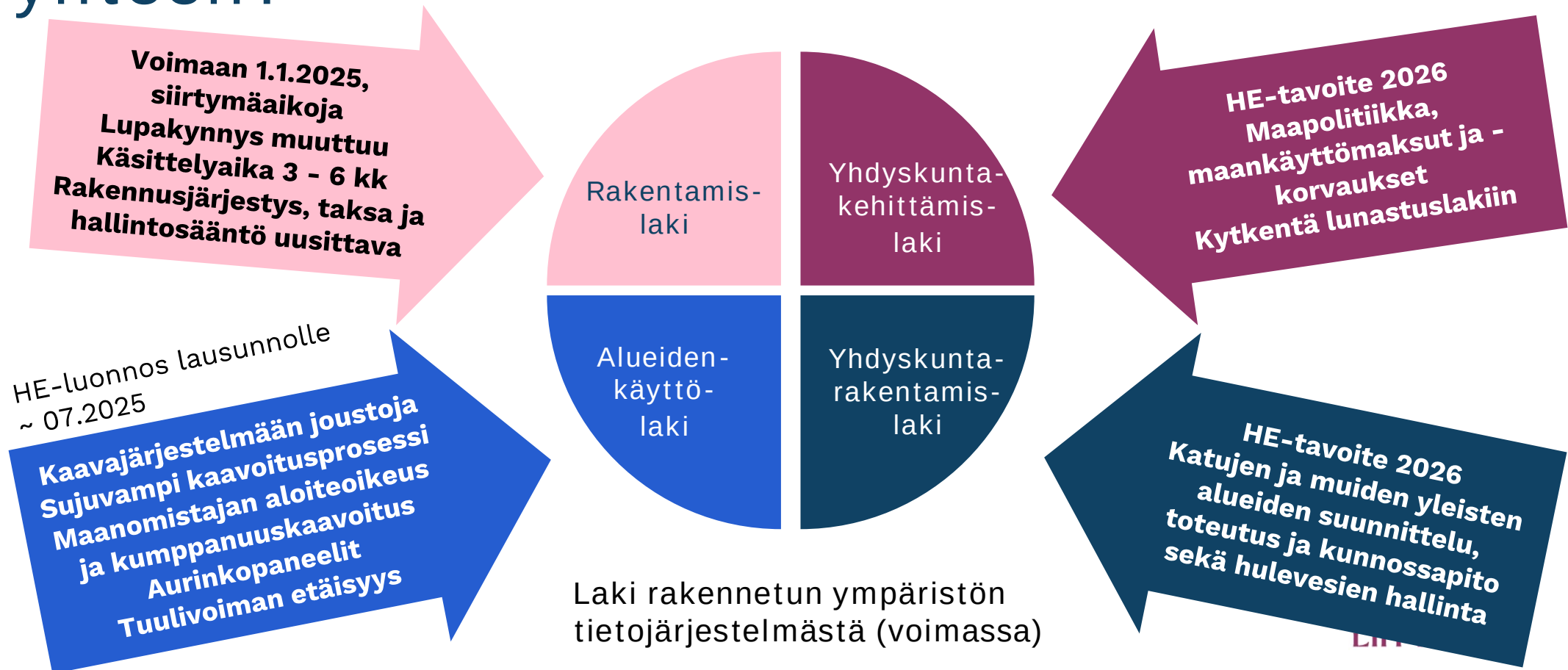
- EU:n ennallistamisasetus
- Kansallinen ennallistamissuunnitelma valmistelussa (luonnos lausunnolle kevät 2026)
- Ennallistamisasetuksen ja –suunnitelman edellyttämät lainsäädäntömuutokset (ainakin LSL) (hanke aloittamassa, HE 10-11/2026)
- LSL lisäksi luonnonarvokauppaan liittyvää (Marketta-hanke YM040:00/2024)
- EU:n maaperän terveys –direktiivi
- EU:n vesiresilienssistrategia julkaistu 6/2025, poikinee myös lakialoitteita
- Ulkoilulain uudistus, aloitus syksy 2025 (YM:n kysely kunnille KL:n sähköpostilistojen kautta)

Kaavoitus ja rakentaminen

- Alueidenkäyttölaki HE (arvio vk 49/2025)
- Rakentamislaki
- Korjattuna voimaan 1.1.2025), rakentamislain II muutos I. "tuunaussarja" HE 50/2025 (arvio)
- RakL nojalla annettavat asetukset (useita tullut voimaan ja valmistelussa)
- LunL muutos voimaan 1.8.2025
- Yhdyskuntakehittämislaki (valmistelussa)
- Rakennusten energiatehokkuuslaki vai jonkinlainen keräilyerälaki kiireellisimpien EU-vaatimusten implementoimiseksi? (EPBD, EED, REDIII)

Rakennetun ympäristön lainsäädäntö uudistuu vaiheittain – miten sovitetaan yhteen?

MRL-uudistus 2.0

Energia ja ilmasto

- REDIII kansallinen toimeenpano
- Uusiutuvan energian menettelylain muutos, mm. nopean kehittämisen alueiden nimeämisen LVV:n toimesta
- EU:n Clean Industry Acceleration Act Q4/2025
- Ydinenergialain uudistaminen lausunnolla 25.8.2025 saakka
- Ilmastolain muutos, kuntien velvoitteet (voimaan 1.1.2025)
- Energiatehokkuuslain muutos eduskuntaan 11.9.2025
 - <https://valtioneuvosto.fi/paatokset/paatos?decisionId=4389>

Digitalisaatio ja hallinto

- Rakennusvalvontauudistuksen lainsäädäntö (HE vk 16/2026)
- Valtion aluehallintouudistus, voimaan 1.1.2026
- EU:n nettonolla-asetuksen, kriittisten raaka-aineiden asetuksen ja REDIII:n vaatima sääntely tullut ja tulossa voimaan (menettelyt ml. sähköinen asiointi ja viranomaiset)
- Yhden luukun hankkeet ympäristöllisissä asioissa, voimaan 1.1.2026 (maksullinen neuvonta/ohjaus)

Tekniikka

- Vesihuoltolain uudistus ml. täydennys (HE 40/2025 vp eduskunnassa)
- Yhdyskuntarakentamislaki (valmistelussa)
- EU:n GIA-asetusta täydentävä kans. sääntely (Kuthanek 6/2025)
- Skuuttilaki, voimaan 1.8.2025
- Yksityistielain muuttaminen, lausuntokierros 2025, HE 2026
- Yhdyskuntajätevesidirektiivin kansallinen toimeenpano (valmistelussa, implementoinnin DL 31.7.2027), kunnan ysvo:lle velvoite pitää rekisteriä ns. direktiivitaajamissa liittymisvelvollisuudesta vapautetuista kiinteistöistä?
- Jälkitorjunnan järjestäminen ja vastuut

Ajankohtaista jätehuollossa

Jätelain muutoksia

- Petteri Orpon hallitusohjelmaan liittyvät muutokset
 - Jätelaki I: Kuntavastuun rajaaminen asumisen jätteissä (toimeenpanossa)
 - Jätelaki II: Jätehuollon kilpailuneutraliteettimuutokset (valmistelu käynnissä)
 - Jätelaki III: Jätelaista kiertotalouslaiksi (valmistelu käynnissä)
- Muuta
 - UTU-muutokset, "uusiomateriaalien tuotteistaminen", uusi valtakunnallinen hyväksymismenettely ei enää jätettä (eduskuntaan vko 40)
 - Kertakäyttömuoviviroskien kustannusvastuu: tuottajien korvausvastuun laskentaperusteiden muuttaminen 2026 alkaen (eduskuntaan vko 42)
 - EU:n jätedirektiivin 2025 muutosten toimeenpano: tekstiilien tuottajavastuu sekä ruokahävikin vähentäminen

Jätelain muutosprosessi käynnissä: SUP-kustannusvastuun muutos

Esityksessä ehdotetaan

1. Muutoksia eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien velvollisuuteen vastata tuotteista kunnille aiheutuvista jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksista.
 - Tuottajien kunnille maksamat korvaukset perustuisivat vuodesta 2026 lukien tupakka-astioita lukuun ottamatta kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen (e/as).
2. Tuottajan kustannusvastuuta kuntien jätehuolto- ja siivoustoimista laajennettaisiin nikotiinipussien aiheuttaman roskaantumisen ehkäisemiseen ja siivoamiseen. (*kansallinen lisäys direktiiviin*)
3. Kunnan velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle toteutuneet jätehuolto ja -siivouskustannukset korvattaisiin velvollisuudella toimittaa viranomaiselle selvitys toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista ja niiden kustannuksista.
 - Luonnos lausunnoilla toukokuussa 2025; HE etenemässä eduskuntaan vko 42
 - Lakimuutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.
 - Siirtymäaika: Nikotiinipussien kustannusvastuu alkaisi 1.1.2027

Kuntavastuun muutoksia 2026

Jätelaki I voimaan 1.1.2025, toimeenpano vuoden 2025 aikana

- 32.1 § 1 kohta: Kunnan on järjestettävä jätehuolto:
 - **kotitaloudessa ja** vapaa-ajan asunnossa syntyvä jäte, ml. pienimuotoisessa itse tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte
- **Kunta ei järjestä jätehuoltoa:**
 - **sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavan yrityksen tai yhteisön toimipaikassa eikä vankilassa, puolustusvoimien majoituskasarmissa, vastaanottokeskuksessa tai muussa vastaavassa laitosasumisessa syntyvä jäte;**

Hyvinvointialueiden jätehuollon siirtymäajan päättyminen

- 32 a §: Kunnan vastuu hyvinvointialueiden yhdyskuntajätehuollosta päättyy viimeistään 31.12.2025.
- Vuoden 2026 alusta lukien hyvinvointialueiden yhdyskuntajätehuollon tulisi olla pääosin niiden itse järjestämää;
- Kuntapalvelua voi edelleen tietyin edellytyksin saada, esim. joko markkinaehtoisesti tai markkinapuutetilanteessa toissijaisen vastuun perustein.

Kuntia koskevia asioita kiertotalouslaissa

- Jätehierarkian tiukentaminen
 - Uudelleenkäytön edistäminen
 - Jätteenpolton hillintä
- Erilliskeräysvelvoitteiden tiukennukset
- Neuvontavelvoitteiden muutokset
- Maksuperusteiden muutokset
- Viranomaisten toimivallan selkiyttäminen
 - Harkinnassa rajattu valvontatoimivalta jätehuoltoviranomaisille esim. jätehuoltoon liittymisasiossa
- Seuraamukset (laiminlyöntimaksusta seuraamusmaksu)

Jätehuoltoviranomaisen toimivalta

Lähde YM 29.9.2025

- Jätehuoltoviranomaisella ei nykyisin ole valvontatoimivaltaa. JHVO saa kunnan jätelaitoksen kautta ensi käden tiedon kunnan järjestämään jätehuoltoon liittymättömistä kiinteistöistä sekä kiinteistöistä, jotka eivät ole järjestäneet jätehuoltomääräysten mukaista erilliskeräystä. JHVO:lla ongelmia saada jätteenkuljetusyrityksiltä tarvittavat tiedot jätteenkuljetusrekisterin ylläpitoa varten.
- Alustava ehdotus: Jätehuoltoviranomaiselle säädettäisiin tiettyjen yksilöityjen säännösten noudattamisen valvontatoimivalta (ei kiertotalouslain yleinen valvontaviranomainen).
- Jätehuoltoviranomaiselle säädettäisiin toimivalta valvoa
 - x §:ssä säädettyä liittymisvelvollisuutta kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen,
 - jäteasetuksen 4 luvussa säädettyjä jätteiden erilliskeräysvelvoitteita kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien kiinteistöjen osalta,
 - 39 §:n 2 momentissa säädettyä tietojen antamisvelvollisuutta (jätteenkuljetusrekisteriin merkittävien tietojen toimittaminen JHVO:lle)
 - 80 a §:ssä säädettyä tietojen antamisvelvollisuutta ? (kuljettajan kirjanpito maksuista > pyynnöstä JHVO:lle)
- Kunnan YSVO:lle jäisi rinnakkainen toimivalta valvoa edellä mainittuja velvollisuuksia.

Ajankohtaista vesihuollossa

Vesihuoltolain uudistus eduskunnassa

- Vesihuoltolain uudistus eduskuntakäsittelyssä, tavoitteena saattaa voimaan 1.1.2026
- Ysvoihin vaikuttavia muutoksia:
 - Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen määrittäminen ja kiinteistön liittämismenettely
 - Toiminta-alue pääsäännöksi, päätös päivitettävä kunnassa määrävälein
 - Kaikkien laitosten toiminta-alueista tehtävä päätös, myös ”nollapäätös”.
 - **Jatkossa ehdoton liittämismenettely toiminta-alueilla, myös taajamien ulkopuolella. Siirtymäaika liittämismenettelylle 5 vuotta toiminta-aluepäätöksen tekemisestä**
 - → kuivakäymälöitä koskeva ”automaatti”poikkeus säilytetään laissa
 - → Vapautuksen kohtuullistaminen taajamien ulkopuolella (ehdotuksessa, taustalla poliittinen linjaus)

Valvonta ja vapauttaminen

- Yleinen valvontaviranomainen on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jatkossa elinvoimakeskus.
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista toimialallaan.
- Valvontaviranomaisten tehtäväjakoa yritetty avata perusteluissa, vastaisi nykyistä
- Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen (11 §)
 - Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää hakemuksesta toistaiseksi voimassa olevan tai määräaikaisen vapautuksen 10 §:ssä tarkoitetusta kiinteistön liittämisvelvollisuudesta
 - Ehdon 2 sanamuotoa tarkennettu: "vapauttaminen ei yksin tai yhdessä muiden vapautusten kanssa merkittävästi vaaranna vesihuollon taloudellista ja asianmukaista hoitamista vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella"
 -

11 § Liittämisvelvollisuudesta vapauttaminen

- Uusi momentti: Taajaman ulkopuolella vapautus voidaan myöntää, jos liittämisen arvioidaan aiheutuvan kiinteistön omistajalle tai haltijalle ilmeisen kohtuuttomaksi. Liittämisen ilmeistä kohtuuttomuutta arvioitaessa voidaan ottaa huomioon kiinteistön omistajan tai haltijan:
 - 1) korkea ikä ja muut vastaavat elämäntilanteeseen liittyvät erityiset tekijät;
 - 2) pitkäaikainen työttömyys tai sairaus taikka muu näihin rinnastuva sosiaalinen suorituseste.
 - HUOM! Myönnetty vapautus raukeaa, jos kiinteistön käyttö muuttuu siten että vesihuoltolaitoksen palvelujen tarve lisääntyy tai kiinteistön omistus tai hallinta vaihtuu.

Sosiaalinen suorituseste

11 a § Vapautushakemuksen käsittelystä perittävä maksu

- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun 11 §:ssä tarkoitetun vapautushakemuksen käsittelystä. Kunnalle perittävä maksu voi vastata enintään suoritteen tuottamisesta kunnalle aiheutuvia kokonaiskustannuksia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.
- Vastaava mahdollisuus myös 17 c §:ssä hulevesistä.

Valvontaviranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeus (35 a §)

- Valvontaviranomaisilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstä tässä laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamista varten välttämättömiä tietoja:
- 1) toisiltaan;
- 2) kunnalta;
- 3) Verohallinnolta;
- 4) Huoltovarmuuskeskukselta;
- 5) pelastuslaitokselta;
- 6) vedenottoa koskevan vesilain mukaisen luvan valvojalta;
- 7) jätevedenpuhdistamon ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan valvojalta;
- 8) vesihuoltolaitokselta;
- 9) tukkuvesihuoltolaitokselta

Siirtymäsäännös

- Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaisesti hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella, joka sijaitsee taajamassa, kiinteistön liittämismääräyksen mukaisesti laitoksen talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostoon määräytyy tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti siihen asti, kunnes kunta tarkistaa toiminta-alueen tämän lain mukaiseksi.
- Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen lain mukaisesti hyväksytyllä vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella, joka sijaitsee taajaman ulkopuolella, kiinteistön liittämismääräyksen mukaisesti laitoksen talousvesi- ja jätevesiviemäriverkostoon määräytyy tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 10 §:n mukaisesti siihen asti, kunnes neljä vuotta on kulunut toiminta-alueen tarkistamisesta tämän lain mukaiseksi.

Ajankohtaista hulevesiasioista

Yhdyskuntarakentamislaki ja vesihuoltolain hulevesisäädökset

- Yhdyskuntarakentamislakiin siirtyisivät päivitettyinä
 1. voimassa olevasta alueidenkäyttölaista 132/1999 (ent. maankäyttö- ja rakennuslaki 31.12.2024 saakka)
 - 12 luku Kadut ja muut yleiset alueet (83–91§)
 - 13 a luku Hulevesiä koskevat erityiset säännökset (103a–o §)
 2. Kunnossapitolain (669/1978) sääntely päivitettynä kokonaisuudessaan
- → Hulevesilainsäädäntöön ei merkittäviä muutoksia
 - Korostetaan ilmastonmuutoksen huomioon ottamista ja laadun hallintaa entistä enemmän
 - Hulevesisuunnitelma (detaljisuunnitelmana) muutettaisiin hulevesien hallintasuunnitelmaksi, joka olisi laajempi kuntaa tai kunnan osaa koskeva
 - tavoitteena olisi tukea suunnitelmallista ja kokonaisvaltaista hulevesien hallintaa

Yhdyskuntarakentamislaki ja vesihuoltolain hulevesisäädökset

- Vesihuoltolaissa edelleenkin hulevesien viemäröinnin pykälät koskien tilannetta, jossa vesihuoltolaitos huolehtii viemäröinnistä
 - Pieniä muutoksia tässä yhteydessä suunnitellaan
- 17 c §. Hulevesiviemäriin liittämisvelvollisuudesta vapauttamisen voisi jatkossa myöntää *kunnan määräämä viranomainen*
 - Nyt hulevesiviemäriin liittämisvelvollisuudesta vapauttamista koskevan hakemuksen käsittelee säädetysti aina kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.
 - (Huom! Eduskunnassa olevassa vesihuoltolain uudistuksessa mahdollistetaan jo maksun periminen vapautushakemuksista.)

Ratkaisut luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi tehdään usein paikallisesti

Kuva: Riku Lumiaro, SYKE.

**LUONTO
KUNNAT**

Luontokunnat-verkosto tukee kuntien työtä monimuotoisuuden hyväksi

luontokunnat.fi
#luontokunnat
#lähiluonto
#kuntavaalit

Luontokunnat-verkosto

- Perustettu kunnissa tehtävän luontotyön tueksi syyskuussa 2020
- Matalan kynnyksen verkosto
- Mukana noin 350 jäsentä yli 140 kunnasta ja maakunnasta
 - > Liitytään henkilöjäsenenä > Ei edellytä sitoumuksia ja toimenpiteitä kunnalta
- Keskeisimpänä tavoitteena on kuntien yhteistyön ja verkostoitumisen avulla saada kuntien potentiaali entistä paremmin käyttöön ja tukemaan kunnan elinvoimaa
- Toimintaa koordinoivat yhteistyössä SYKE ja Kuntaliitto
- Edistää monella tapaa luonto- ja lumo-toimintaa kunnissa
- Autettu kuntia tunnistamaan vaikuttavimpia luonnon monimuotoisuusteemoja
- Tärkeitä luontoteemoja on valittu aamukahvi- ja koulutustilaisuuksien aiheiksi
- Tavoitteina hyvien käytäntöjen jakamisen ja verkostoitumisen helpottaminen, sekä ajankohtaisen tiedon ja koulutusten tarjoaminen

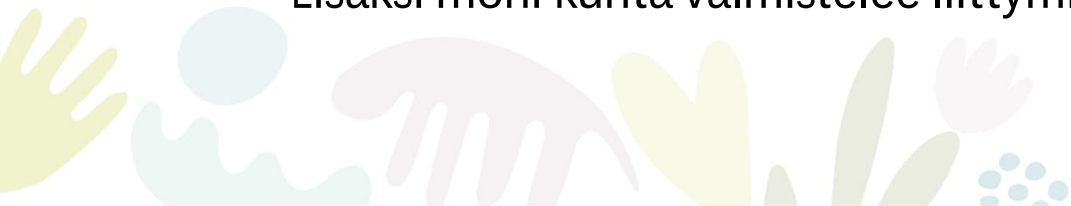

**LUONTO
KUNNAT**

luontokunnat.fi
[#luontokunnat](https://twitter.com/luontokunnat)

Luontoviisaat kunnat –verkosto

- Tavoitteelliseen toimintaan pyrkivä verkostonosa perustettiin 31.1.2023
- Kunta liittyy valtuuston, hallituksen tai muun vastaavaa toimivaltaa käyttävän tahon päätöksellä verkoston jäseneksi sekä sitoutuu verkoston kriteereihin
- Kriteerit koostuvat luontokadon hillintätoimista ja linjauksista, joilla kunta sitoutuu vähentämään oman toimintansa luontoa heikentäviä vaikutuksia ja edistämään luonnon monimuotoisuutta
- Kriteerit laadittu yhdessä kuntien kanssa seminaareissa ja työpajoissa
- Luontoviisaaksi kunnaksi hakevalla kunnalla on neljä vuotta aikaa täyttää kriteerit jäseneksi hyväksymisen jälkeen
- Liittyminen on mahdollista jatkuvasti
- Mukana 12 kuntaa, uusimpia jäseniä Oulu ja Kauniainen
- Lisäksi moni kunta valmistelee liittymistä

LUONTO
KUNNAT

luontokunnat.fi
#luontokunnat

Luontokoulutus kuntapäätäjille

**LUONTO
KUNNAT**

luontokunnat.fi
[#luontokunnat](https://twitter.com/luontokunnat)

Karkea aikajana

5 min

Johdanto

14 min

Monihyötyisyys

14 min

Ohjauskeinot

14 min

Tavoitteet

5 min

Yhteenveto

Kokonaispituus: 50-55 min

**LUONTO
KUNNAT**

luontokunnat.fi
[#luontokunnat](https://twitter.com/luontokunnat)

Luontokoulutus kuntapäättäjille

Luontokunnat-verkosto päätoteuttaja, yhteistyö Kymenlaakson ELY-keskus, Kymenlaakson liitto, Valtioneuvoston kanslia, kunnat

- Luontokoulutuskonsepti kuntapäättäjille kaikkialla Suomessa
- Tavoitteena kuntapäättäjien luontotietouden lisääminen luonnon moniarvoisuutta ja luonnon tuottamia palveluita koskien
- Esillä kunnan ohjauskeinot ja prosessit luontoasioihin vaikuttamiseksi sekä niiden lyhyen ja pitkä aikavälin vaikutukset

Luontokoulutus kuntapäätäjille

- Tavoitteiden ja toimenpiteiden esittäminen, jotka ovat osa kuntaorganisaation luontokysymyksiin liittyvää johtamista (mm. strategia, talousarvio, toimenpideohjelmat)
- Konkreettisia esimerkkejä toteutetuista luontotoimista
- Toteutus talven 2025-2026 aikana, Teams- tai lähitoteutus esimerkiksi valtuuston kokouksen yhteydessä 10-20 kunnalle
- Koulutusta voi varata elina.nuuttila@kuntaliitto.fi (1.12.25 asti, jonka jälkeen tieto päivittyy)

Kunnat ilmastotyössä

Erityisasiantuntija

Pauliina Jalonen pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi

Miltä näyttää kuntien ilmastotyö?

90 %

suomalaisista
asuu kunnassa,
jolla on ilmastotavoite

80 %:ssa

kunnista
ilmastotyö
juurtunut
kohtuullisesti
osaksi kunnan eri
toimintoja

80 %:lla

kunnista
on ilmastosuunnitelma
tai se on valmisteilla

56 %:lla

kunnista
ilmastotavoitteita
strategioissa

30 %

kunnista
työskentelee
kokopäiväinen
ilmastoasiantuntija

21 %

vastaajista piti
todennäköisenä,
että Suomi on
hiilineutraali 2035

<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2024/2263-kuntien-ja-maakuntien-ilmastotyön-tilanne-2023>

KUNTA
LIITTO

ILMASTO- KUNNNAT

Tukea kuntien tavoitteelliseen ilmastotyöhön

www.kuntaliitto.fi/ilmastokunnat pauliina.jalonen@kuntaliitto.fi #ilmastokunnat

EU - Sääntelyä ja kumppanuutta

Uudet vapaaehtoiset ”kumppanuussopimukset”

- *Mission of 100 European Climate-Neutral and Smart Cities 2030*
- *EU Mission: Adaptation to Climate Change*
- Support at least 150 European regions and local authorities to become climate resilient by 2030
- *Green City Accord (2020)*
- *The EU Covenant of Mayors for Climate & Energy (2008)*

Samanaikaisesti sääntelyn lisääntyminen:

- Ennallistamisasetus
- Maaperälaki
- Nettonolla-asetus (NZIA)
- Kriittisiä raaka-aineita koskeva asetus (CRMA)
- Energiatehokkuusdirektiivin (EED) uudistus
- Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (EPBD)
- Uusiutuvan energian direktiivin (RED III) päivitys
- Fossiilisen polttoaineen jakelua koskeva päästökauppa
- Jätepuitedirektiivin päivitys
- Yhdyskuntajätevesidirektiivin päivitys
- Viherväittämiä koskeva direktiivi
- Puhtaiden ajoneuvojen direktiivi
- EU:n sosiaalinen ilmastorahasto

Kunnat aktiivisina verkostoitujina

Useita alueellisia ja seudullisia verkostoja

Kansallisia mm.

- HINKU –verkosto
- Climate Leadership Coalition
- Energiatehokkuussopimukset 2017–2025, KETS
- FISU-verkosto
- Kaupunginjohtajien ilmastoverkosto
- Tuulivoimakuntien verkosto
- Aurinkovoimakuntien verkosto
- Kuntaliiton Ilmastokunnat (avoin alusta)

Kansainvälisiä mm.

- EU:n ilmastomuutokseen sopeutumisen missio - kansallinen verkosto
- EU:n kaupunkimissio
- Climate-KIC
- Energy Cities
- Covenant of Mayors –sitoumus
- EUROCITIES – Environment Forum ICLEI
- UBC

Kunnan omilla toimilla
katetaan vain osa kunnan
alueen päästöistä

Asukkaat ja yritykset – miten mukaan?

Kestävän elämäntavan valmennukset

Tuen Ilmastotokeja Porvoo

Hankkeet

Turun ilmastojoukkue

Imago-
markki-
nointi

Tutkitun
tiedon-
välittäjä

Verkostot

Intressien
yhteen-
tuominen

Utajärven ja Vaalan
tuulivoimasuunnittelu

Maaseutu talkoissa
Etelä-Karjalassa

Metsiin perustuvien
matkailun
hiilipäästöjen
kompensointimallien
kehittäminen
Koillismaalla

Paikalliset ja alueelliset
ilmastokumppanuusverkostot

Pudasjärven
tuulivoimaohjelma Jyväskylän metsä-
suunnitelma

Lue lisää Kuntaliiton julkaisuista

- Kuinka kunnat kohtaavat ilmastonmuutoksen? – Opas varautumistyön kehittämiseen
<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2081-kuinka-kunnat-kohtaavat-ilmastonmuutoksen>
- Hur möter kommunerna klimatförändringen? – Handbok om hur arbetet för beredskap kan utvecklas
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2021/2106-hur-moter-kommunerna-klimatforandringen>
- Ilmastonmuutos ja kunnat – Opas kuntien ilmastotyön tueksi <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2020/2031-ilmastonmuutos-ja-kunnat>
- Klimatförändringen och kommunerna - Handbok för kommunernas klimatarbete
<https://www.kommunforbundet.fi/publikationer/2020/2057-klimatforandringen-och-kommunerna>

Uusia oppaita

Tulossa mm.

- Hallintopakko-ohjeen päivitys
- Ohje eläinlääkäripalvelujen markkinaehtoiseen hinnoitteluun

Tilaa omasi:

[Kuntaliitto.fi/julkaisut](https://kuntaliitto.fi/julkaisut)

Tulevia tilaisuuksia

Ennallistamissuunnitelman ajankohtaiset – mitä kuntien on hyvä tietää?
3.10.2025 klo 12-14.

Ajankohtaiskatsaus ennallistamissuunnitelmavalmistelun eri teemaryhmiin kuntien näkökulmasta. Suunnitelmaa toteutetaan laajasti eri elinympäristöissä: metsissä, maa- ja sisävesiluontotyypeillä, kaupunkiympäristöissä, meriluonnossa ja maatalousympäristöissä. Lisätietoa YM tapahtumakalenterissa. Ilmoittautuminen 2.10. klo 16 mennessä.

Kaupunkivihreän tavoitetaso ja toimenpiteet -työpaja, 9.10. klo 9-11.30.

Pohditaan Suomen olosuhteisiin sopivaa kaupunkivihreän tavoitetasoa ja millaisin toimin kaupunkivihreää voidaan lisätä. Kaupunkivihreällä tarkoitetaan mm. puiden ja pensaikkojen, pysyvän ruohokasvillisuuden, jäkälien, sammalten ja sisävesistöjen kokonaisalaa. Lisätietoa YM tapahtumakalenterissa. Ilmoittautuminen 7.10. klo 16.15 mennessä.

YMPÄRISTÖJOHDON PÄIVÄT 4.-5.2.26 Lapland Hotel Tampere

YMPÄRISTÖNSUOJELUN VIRANOMAISPÄIVÄT 3.-4.6.26 Jyväskylä

[Ympäristönsuojelun ja jätehuollon koulutukset | FCG Koulutus- ja tapahtumapalvelut](#)

Kiitos!

Päivi Paavilainen
Ympäristöpäällikkö
050 460 2983
paivi.paavilainen@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi

The background is an abstract composition of paint splatters and textures. A large, bright yellow area occupies the upper right and center. To the left, there are diagonal streaks and splatters of blue and red paint. The overall effect is dynamic and artistic.

KUNTA LIITTO